

Қазақстан Республикасының
Ұлттық Банкі Басқармасының
2003 жылғы 6 желтоқсандағы
№ 441 қаулысымен
мақұлданған

2004-2006 ЖЫЛДАРҒА АРНАЛҒАН АҚША-КРЕДИТ САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

11 айдың қорытындылары. Қазақстан Республикасының Статистика жөніндегі агенттігінің ресми деректері бойынша 2003 жылғы 11 айда инфляция 5,8% болды. 2003 жылдың қорытындысы бойынша инфляцияның орташа жылдық деңгейі 6,5%-ті құрайды деп күтілуде, бұл 2003 жылғы индикативтік көрсеткіштен сәл жоғары (6,4%).

Инфляция деңгейінің біртіндеп төмендеуі және ұлттық валютаның айырбас бағамының нығаюы жағдайында мемлекеттік бағалы қағаздар рыногындағы кірістіліктің төмендеуі 2003 жылғы шілдеде Ұлттық Банкке қайта қаржыландыру ставкасын 7,5%-тен 7%-ке дейін төмендетуге мүмкіндік берді.

Халықаралық практикаға жақындау мақсатында Ұлттық Банк ресми бағамды белгілеу тетігіне өзгерістер енгізді. 2003 жылғы 9 маусымнан бастап АҚШ долларына қатынасы бойынша теңгенің ресми бағамы Қазақстан Қор Биржасында алдыңғы жұмыс күні қалыптасқан теңгенің орташа алынған биржалық бағамы негізінде күн сайын айқындалып отырады. Теңгенің басқа шетелдік валюталарға реми айырбас бағамы олардың АҚШ долларына кросс-бағамы негізінде айқындалады.

2003 жылғы 11 айда теңге АҚШ долларына қатынасы бойынша номиналды көрсетуде бір доллар үшін 5,92%-ке 146,63 теңгеге дейін нығайды. Теңгенің орташа биржалық бағамы 1 доллар үшін 149,88 теңге болды. Теңгенің нығаюына ішкі валюта рыногына шетел валютасының едәуір әкелінуі ықпал етті. Экспорттық валюта түсімінен басқа, шетел валютасы мемлекеттік меншік үлесін жекешелендіру және банктердің сырттан қарыздар тартуы есебінен түсті.

2003 жылғы 10 айда теңге АҚШ долларына қатынасы бойынша нақты көрсетуде 7,4% нығайса, ал еуроға және Ресей рубліне қатынасы бойынша, керісінше, тиісінше 6,3% және 5,2% құнсызданды. Осылайша, АҚШ долларына қатынасы бойынша нақты көрсетуде теңгенің нығаюына қарамастан, теңге еуроға және Ресей рубліне қарағанда біршама әлсіз болды, бұл Қазақстан экспортёрларының бәсеке қабілетінің сақталуына ықпал етті.

Әлемдік тауар рыноктарындағы қолайлы жағдай, атап айтқанда, энергия ресурстары мен металл бағасының жоғары болуы да сондай-ақ

төлем балансының жақсаруына себеп болды. Алдын ала бағалау бойынша 2003 жылғы 9 айда ағымдағы операциялар шотының оң сальдосы 0,5 млрд. доллардан асты.

Ұлттық Банктің алтынвалюта резервтерінің жиынтығы 2003 жылғы 11 айда 48,4%-ке 4661,6 млн. долл. дейін ұлғайды, бұл 4,5 айға жуық тауар және қызмет көрсету импортының орнын жабуды қамтамасыз етеді. Нәтижесінде елдің халықаралық резервтері (Ұлттық қордың активтерімен бірге) 2003 жылғы 1 желтоқсанда 7917,3 млн. долл. болды.

Ұлттық Банктің халықаралық резервтерінің ұлғаюы ақша агрегаттарының өсуіне себеп болды. 2003 жылғы 11 айда ақша базасы 40,4%-ке 292,3 млрд. теңгеге дейін молайды, ал ақша массасы 10 айда 29,6%-ке 991,0 млрд. теңгеге дейін өсті.

2003 жылы экономикалық өсудің жоғары қарқынының сақталуы нәтижесінде халықтың ақшалай кірістерінің ұлғаюы, сондай-ақ зейнетақыларды қайта есептеу нәтижесінде бюджеттен төленетін әлеуметтік төлемдердің едәуір ұлғаюы айналыстағы қолма-қол ақшаның өсуіне ықпал етті. Мәселен, 2003 жылғы 10 айда айналыстағы қолма-қол ақша 43,4%-ке немесе 70,2 млрд. теңгеге (2002 жылдың осындай кезеңінде - 13,7%-ке немесе 18,0 млрд. теңгеге) өсті.

Қазақстан қор рыногындағы жағдай жақсара түсуде. Қазақстан қор биржасын (KASE) капиталдандыру 9 айда 68%-ке 670,1 млрд. теңгеге дейін өсті. Ұйымдасқан рынокта бағалы қағаздармен мәмілелер көлемі 10 айда 129,8 млрд. теңгеге жетті, бұл 2002 жылғы барлық деңгейден 49% асады. 2003 жылғы 1 желтоқсанда бағалы қағаздар рыногында 51 брокер-дилер, 19 тіркеуші, 11 кастодиан-банк, 7 бағалы қағаздар портфелін басқарушы, 2 лицензияланатын өзін-өзі реттейтін ұйым жұмыс істеді.

Мемлекеттік бағалы қағаздар рыногы сапасы жағынан жақсарды. Қаржы министрлігінің жіктеуіне сәйкес орта мерзімді бағалы қағаздардың ішіндегі ең ұзақ мерзімділері болып табылатын 10 жылдық мемлекеттік бағалы қағаздар айналысқа шығарылды. 2003 жылғы барлығы 11 айда Қаржы министрлігінің 87 млрд. теңге мемлекеттік бағалы қағаздары орналастырылды, оның орта мерзімдісі - 90,6% (қалғаны - қысқа мерзімділер). Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі 2003 жылғы қараша айының аяғында 176,9 млрд. теңге болды.

Банк секторы тұрақты дамуда. 2003 жылғы 1 қарашада 36 екінші деңгейдегі банктер жұмыс істеді, оның ішінде, мемлекеттік - 3, шетелдік қатысумен (Қазақстан Республикасының резиденті емес банктердің еншілес банктерін қосқанда) 16 банк. Алдына ала мәліметтер бойынша, 2003 жылғы 9 айда олардың жиынтық активтері 38,3%-ке 1,6 трлн. теңгеге дейін (валюталық баламасы - 10,7 млрд. АҚШ долл. жуық), ал банктердің жиынтық меншікті капиталы 35,7%-ке 218,7 млрд. теңгеге дейін (1,5 млрд. долл. жуық) ұлғайды.

Резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттері 2003 жылғы 10 айда 25,8%-ке 759,2 млрд. теңгеге дейін өсті (валюталық баламасы 5,1 млрд.

АҚШ долл. асты). Депозиттердің жалпы көлеміндегі теңге депозиттерінің үлес салмағы 40,0%-тен 51,6%-ке дейін өсті. Халықтың салымдары (резидент еместерді қосқанда) 27,3%-ке 327,6 млрд. теңгеге дейін (2,2 млрд. долл. астам) өсті.

Банктердің экономикаға кредиттерінің жалпы көлемі 37,5%-ке 924,3 млрд. теңгеге дейін (валюталық баламасы - 6,25 млрд. АҚШ долл. жуық) өсті. Банктердің кредиттік портфельдерінің құрылымы валюталар түрлері сияқты, кредиттер мерзімдері бойынша да жақсарды. Ағымдағы жылдың басынан бастап 10 айда экономикаға кредиттердің жалпы көлеміндегі ұлттық валютадағы кредиттердің үлес салмағы 31,5%-тен 45,1%-ке дейін, ал ұзақ мерзімді кредиттердің үлес салмағы - 57,0%-тен 62,2%-ке дейін өсті.

Банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы жылдың бас кезіндегімен салыстырғанда 14,1%-тен 15,1%-ке дейін аз ғана жоғарылады, шетел валютасындағы кредиттер - 12,3%-тен 10,3%-ке дейін төмендеді. Осылайша, ресми қайта қаржыландыру ставкасының төмендеуіне қарамастан, ұлттық валютадағы қаржы ресурстарына сұраныстың жоғарылауы салдарынан банктерге теңге кредиттері бойынша ставкалардың төмендеуі әзірше болған жоқ.

Зейнетақы жүйесі жылдам қарқынмен дамып келеді. 2003 жылғы 1 қарашада Қазақстанда 1 мемлекеттік және 15 мемлекеттік емес жинақтаушы зейнетақы қоры, 10 зейнетақы активтерін инвестициялық басқаруды жүзеге асыратын ұйым және 11 кастодиан-банктер жұмыс істеді. 2003 жылдың басынан бері зейнетақы активтері 29%-ке 348,6 млрд. теңгеге дейін (2,4 млрд. АҚШ долл. астам) өсті. Отандық компаниялардың зейнетақы активтерінің бағалы қағаздарына және банктердегі депозиттерге инвестициялары инвестицияланған зейнетақы активтерінің 32,1%-і болады. Жинақтаушы зейнетақы жүйесі салымшыларының саны 6,0 млн. адамға жетті (экономикалық жағынан белсенді халықтың 80%-не жуығы).

Осындай жағдайларда, тұтастай алғанда ел экономикасы дамуының оң үрдісін ескере отырып, Ұлттық Банк және Үкімет алдағы 3 жылға арналған қызметтің басым бағыттарын айқындайды.

Ұлттық Банктің 2004-2006 жылдардағы қызметінің негізгі бағыттары.

2003 жылғы шілдеде «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына 2004 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енетін Ұлттық Банктің ақша-кредит саясатын жүргізуіне қатысты бірқатар принципті өзгерістер мен толықтырулар енгізілген болатын.

Мәселен, егер қолданылып жүрген заңдар бойынша Ұлттық Банктің негізгі мақсаты ұлттық валютаның ішкі және сыртқы орнықтылығын

қамтамасыз ету болып табылса, ал енді соңғы өзгерістерге сәйкес Ұлттық Банктің негізгі мақсаты бағалардың тұрақтылығын қамтамасыз ету болады.

Бұл өзгерістердің негізгі себебі жарияланған Еуроодақ стандарттарына және талаптарының бірі Ұлттық Банктің айырбас бағамы бойынша бағдарларынан бағалардың тұрақтылығын қамтамасыз ету саясатына қарай акценттерді үйлестіру болатын инфляциялық таргеттеу принциптеріне көшу шеңберінде Ұлттық Банктің негізгі мақсатын барынша дәл айқындау қажеттігі болып табылады. Соған сәйкес, ақша-кредит саясатын жүзеге асыру барысында туындауы мүмкін кез келген басқа міндеттер мен бағдарлар екінші дәрежедегілер болып табылады.

Инфляциялық таргеттеу принципінің басты ерекшелігі оның «болашаққа бағытталуы», атап айтқанда, таяу жылдарға ақша-кредит саясатының орта және ұзақ мерзімді кезеңдегі инфляцияға ықпалының болжамын ескере отырып, оның өлшемдерін қабылдау болып табылады.

Инфляция бойынша мақсатты көрсеткіштерге жауапкершілікті күшейту жағдайларында Ұлттық Банк инфляциялық таргеттеу принциптерін пайдаланатын кейбір елдер сияқты инфляциялық үрдістердің негізгі бағыттарын көрсететін «базалық инфляция» индексіне қарай алдағы уақытта инфляция бойынша бағдарлар белгілеп отырады.

Негізгі оперативтік көрсеткіштің ықпалымен базалық инфляцияның өзгеруін бағалауға мүмкіндік беретін трансмиссиялық тетіктің моделін өзірлеу бойынша жұмыс басталып отыр, оның сапасы ретінде репо операциялары бойынша ставка қабылданатын болады. Мұндай модель инфляция бойынша міндеттемелерді қатаң сақтауды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді және жүргізілетін ақша-кредит саясатына деген сенімді жоғарылатуға ықпал етеді.

Негізгі мақсатты орындау үшін Ұлттық Банк мынадай міндеттерді іске асыруды жалғастырады:

- 1) мемлекеттің ақша-кредит саясатын әзірлеу және жүргізу;
- 2) төлем жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету;
- 3) валюталық реттеуді және валюталық бақылауды жүзеге асыру;
- 4) қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге ықпал ету.

Осы міндеттерге қарай 2004-2006 жылдарға Ұлттық Банк қызметінің мынадай басым бағыттары айқындалды.

Ақша-кредит саясаты саласындағы басым бағыт ақша-кредит саясатын әлемдік стандарттарға, атап айтқанда, еуростандарттарға барынша жақындату болады.

Ақша-кредит саясатының алдағы 3 жылдағы негізгі мақсаты орташа жылдық базалық инфляцияны 2004 жылы 4% - 6% шегінде және 2005-2006 жылдары 3% - 5% шегінде ұстап тұру болады. Мұндай бағдарлар базалық инфляцияны есептеу әдістері бекітілгеннен кейін және ол бойынша нақтылау есептері жасалғаннан кейін түзетіледі.

Инфляцияны төмендету 2004 жылы ресми қайта қаржыландыру ставкасын жылдық 6-6,5%-ке дейін, ал 2006 жылы - 5,5%-ке дейін

төмендетуге мүмкіндік береді. Сонымен бірге вексельдерді қайта есептеу тек қана ресми қайта қаржыландыру ставкасына сәйкес жүргізілетіндіктен, бұл ставканың экономикалық ролінің жоғарылауы күтіледі.

Ақша-кредит саясатының негізгі құралдары ашық рынок операциялары - бағалы қағаздарды сату мен сатып алу және ең алдымен, репо операциялары және қысқа мерзімді ноттар шығару болады. Сонымен бірге, Ұлттық Банк вексельдерді қайта есептеу арқылы банктердің ресми ставкаларын реттеуді және қайта қаржыландыруды, банктердің қысқа мерзімді өтімділігін қолдау үшін банктерге қысқа мерзімді кредиттер (күндізгі және овернайт) беруді, сондай-ақ банктердің қысқа мерзімді өтімділігін реттеу үшін депозиттер қабылдауды жүзеге асыратын болады.

Инфляциялық таргеттеуге жоспарлы көшуге дайындық жоспарында Ұлттық Банк 2004 жылы өзінің ресми ставкаларының реттеуші ролін күшейтуге бағытталған шараларды жүзеге асыруды жалғастырады. Алдағы 3 жылда ашық рынок операцияларының өтімділігін реттеу үшін, атап айтқанда, бағалы қағаздардың қайталама рыногын дамытуға ықпал ету үшін жағдайлар жасау жөнінде белсенді түрде шаралар қабылданады. Ұлттық Банктің бағалы қағаздар портфелін ұлғайту және жаңа қаржы құралдарын дамыту жөнінде шаралар қабылданады, бұл Ұлттық Банктің реттеу мүмкіндігін ұлғайтуға және қаржы рыногының икемділігін жоғарылатуға мүмкіндік береді.

Сыртқы рыноктарда Қазақстан тауарларының бағалық бәсекелік қабілетін қолдау үшін Ұлттық Банк ақша сұранысы мен ұсынысына байланысты бағамның ауытқуына себеп болатын теңгенің өзгермелі айырбас бағамы режимін сақтауға ниеттеніп отыр. Соған сәйкес, Ұлттық Банк теңгенің айырбас бағамы бойынша бағдарлар белгілемейді және ішкі валюта рыногында теңгенің айырбас бағамының алыпсатарлық секірістерінің алдын алу қажет болғанда ғана барынша аз қатысатыны болмаса, оны қалыптастыруға араласпайды.

Вексель айналысын дамыту: вексельдердің бірінші класты эмитенттерінің тізімін қалыптастыру, вексель айналысының нормативтік құқықтық базасын жетілдіру және орталық депозитарий арқылы вексельдерді есепке алу рәсімдерін әзірлеу бойынша жұмыс жалғастырылады.

Ұлттық Банктің алтынвалюта резервтері тауарлар мен қызмет көрсету импортының 3 айдан астам уақыт орнын жабуды қамтамасыз ететін деңгейде сақталатын болады. 2004-2006 жылдары Ұлттық Банктің алтынвалюта резервтерінің 1,3 еседен астам өсуі күтіледі.

Ақша агрегаттарының жылдық өсуі экономикалық өсудің жоғары қарқындарының сақталуын қамтамасыз ететін болады. Үш жылдық кезеңде ақша базасы мен ақша массасы 1,8 есе өседі деп күтілуде, бұл осы кезеңдегі экономикалық өсу қарқындарынан жоғары. Сонымен, соңғы 3-4 жыл бойы байқалған экономиканы монетизациялаудың өсу үрдісі сақталады. Сонымен бірге, егер еңбек өнімділігінің өсуі, әсіресе, мұнай

өндіруге байланысты емес секторлардағы жалақының өсу қарқынынан аспайтын болса, ақша массасы өсуінің озыңқы қарқындары инфляциялық процестердің күшеюіне қауіп туғызбайды.

2004 жылы Үкімет бюджеттік мекемелер қызметкерлерінің, сондай-ақ мемлекеттік қызметшілердің жалақысын көтеру көзделетін әлеуметтік саясатты белсенді түрде жалғастыратын болады. Ұлттық Банктің бағалауы бойынша, 2004 жылы ақша массасы құрылымындағы қолма-қол ақшаның үлесі 25%-ке дейін өседі, сонан кейін 2005-2006 жылдары 22-23%-ке дейін біртіндеп төмендейтін болады.

Ақша-кредит статистикасын және бухгалтерлік есепті жетілдіру бойынша жұмыс жалғастырылады. Кредиттік серіктестіктер мен ипотекалық компанияларды, сондай-ақ басқа да қаржы институттарының шоттарын қоса отырып, шоғырландырылған негізде қаржы секторына шолу жасау жоспарлануда. Сондай-ақ қызметін реттеу Ұлттық Банкке жүктелген ұйымдардың қаржылық есеп беруін жетілдіру және Бас бухгалтерлік кітабы мен қосымша есебіне қойылатын талаптарды белгілеу болжанады.

Бұдан басқа, төлем балансының және сыртқы борыштың статистикасын қалыптастырудың халықаралық стандарттарына сәйкес операциялардың статистикалық есебі және жеке борышты қалыптастырудың методологиялық тәсілдері жетілдірілетін болады.

Ақша-кредит саясатын жетілдіру мақсатында нақты сектор кәсіпорындарының мониторингі жандана түсетін болады.

Валюталық реттеу және валюталық бақылау саласында валюталық режимді ырықтандыру басым бағыт болады. Бұл валюталық реттеу режимін жұмсартуды және резиденттер шетел активтерімен операцияларды жүзеге асырған кезде шамадан тыс әкімшілік кедергілерді жоюды болжайды. Валюталық операциялармен байланысты тәуекелдерді қадағалау және бақылау үшін банктерде, жинақтаушы зейнетақы қорларында және сақтандыру компанияларында пруденциалдық реттеу мен тәуекелдерді басқару тиімділігін арттыруға бағытталған шаралар қолданылады.

Валюталық заңдарды одан әрі жетілдіру мақсатында 2004 жылы қаржы рыногының заман талаптарына неғұрлым сай келетін және Қазақстанның халықаралық капитал рыноктарына барынша белсенді қатысуын көздейтін жаңа заңды әзірлеу және қабылдау жоспарлануда. Ол заң валюталық режимді ырықтандырудың екінші кезеңінің бағдарламасын іске асыру үшін заңдық негіз болады, ол шамамен алғанда 2005 жылы басталады және валюталық қатынастарды толық ырықтандыра отырып 2007 жылға қарай аяқталады. Валюталық шектеулерді жұмсарту шаралары отандық қаржы рыногының өсуіне, қаржы құралдарының дамуына және нақты сектор үшін қосымша қаржы ресурстарын тартуға ықпал етеді.

Төлем жүйелерінің жұмыс істеуін қамтамасыз ету саласындағы басым бағыт алдағы 3 жылда оларды Еуропалық одақ стандарттарына

барынша толық жақындату болады. Төлем құралдарының жаңа түрлері дамиды.

Микропроцессорлық технология негізінде Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесін ендіру және дамыту арқылы төлем карточкаларына қызмет көрсету бойынша бірыңғай ұлттық желі құруға ерекше көңіл бөлінетін болады. Оны ендіру шеңберінде 2004 жылы «Процессинг орталығы» ЖАҚ-ның төлем карточкалары бойынша банкаралық транзакцияларға қызмет көрсету жөніндегі өзінің практикалық қызметін бастайды.

Бұдан кейінгі жылдары міндетті медициналық сақтандыруды ендіру, кеден және салық төлемдерін төлеу жүйесін қалыптастыру жөніндегі жалпыұлттық бағдарламаны іске асырғанда, жеке (заңды) тұлға және басқалар бірыңғай нөмірге (БН, ББН) көшкен кезде Төлем карточкаларының ұлттық банкаралық жүйесін пайдалану мүмкіндігі қарастырылады. Сауда (қызмет көрсету) ұйымдарында төлем карточкаларын қабылдау және қызмет көрсету құрал-жабдығының желісін кеңейту бойынша жұмыс жалғастырылатын болады.

Қаржы жүйесінің тұрақтылығын қамтамасыз етуге ықпал ету саласында. Ақша-кредит саясаты қаржы рыногының тұрақтылығын сақтауға ықпал етеді. Сақтандыру рыногының, бағалы қағаздар рыногының одан әрі дамуына және банк жүйесінің нығаюына, банктердің экономиканың нақты секторын кредиттеуі одан әрі арта түсу үшін жағдайлар жасауға, сондай-ақ жинақтаушы зейнетақы жүйесінің жетілдірілуіне ерекше көңіл бөлінетін болады.

Қазақстан Республикасының қаржы секторын дамытудың алдағы 3-4 жылға арналған тұжырымдамасына сәйкес қаржы рыногын одан әрі дамыту оның барлық сегменттерін халықаралық стандарттарға жақындату бағытында жүргізіледі. Экономиканың нақты секторының қажеттілігін қанағаттандыратын орнықты және тиімді жұмыс істейтін қаржы жүйесін қалыптастыру жалғастырылады.

Жуырдағы 3 жылда банктердің депозиттік базасының одан әрі өсуі, банктердің кредиттік қызметінің өркендеуі және экономикаға кредиттер бойынша сыйақы ставкаларының одан әрі төмендеуі күтіледі. 2004-2006 жылдары резиденттердің депозиттері 1,8 есе, ал экономикаға кредиттер - 2 есе дерлік өседі деп күтілуде. Заңды тұлғаларға берілген теңгедегі кредиттер бойынша сыйақы ставкасы 2006 жылдың аяғына қарай 10,0% - 12,0% деңгейіне дейін төмендейді.

Ұлттық Банк өз қызметін құрылатын Қаржылық реттеу және қадағалау агенттігімен тығыз үйлестіріп отыратын болады.

Қаржы рыногын қадағалау тетіктері мен рәсімдерін жетілдіру мақсатында Базель комитетінің банк жүйесіне арналған принциптері, Халықаралық сақтандыруды қадағалау қауымдастығының (IAIS) сақтандыру рыногына арналған талаптары, Халықаралық ұйымның бағалы қағаздар жөніндегі комиссияларының бағалы қағаздар рыноктарын реттеу

принциптері (ISOCO), Еуропалық одақтың жекелеген нормалары мен директивалары сияқты қаржы рыногының жекелеген бөліктерін реттеудің халықаралық стандарттарын одан әрі ендіру жөніндегі іс-шаралар жалғастырылатын болады. Жүйелік тәуекел өскенде және/немесе дағдарысты ахуал туындағанда оперативтік іс-әрекет схемасы әзірленеді. Сондай-ақ, банктер қызметінің айқындығын жоғарылату мақсатында банктердің қаржылық есептің халықаралық стандарттарына көшуі жөніндегі жұмыс жалғастырылатын болады, бұл банктер жасайтын қаржылық есептің бірдейлігін және сенімділігін қамтамасыз етеді.

2004 жылдан бастап халықтан депозиттерді қабылдау құқығы жеке тұлғалардың салымдарына кепілдік беру жүйесіне қатысушылар болып табылатын банктерге ғана берілетін болады.

Ұлттық Банк Үкіметпен және Қазақстанның Аудиторлар палатасымен бірлесіп сертификатталған бухгалтерлер институтын құру жөніндегі жұмысты жалғастырады. Халықаралық аудит стандарттарына негізделген аудитті дамытудың бірыңғай стратегиясы және банктер аудитінің бірыңғай тәсілдері мен қойылатын талаптары әзірленеді.

Банктерден, жекелеген банк қызметін көрсетуді жүзеге асыратын ұйымдардан және микрокредиттік ұйымдардан тұратын кредиттеудің үш деңгейлі жүйесін одан әрі жетілдіру жоспарланып отыр.

Ипотекалық кредиттеу жүйесін одан әрі дамытуға бағытталған бірқатар шаралар іске асырылатын болады. Оның ішінде: Ипотекалық кредиттерге кепілдік беру қорын (ИККҚ) құру, ипотекалық кредиттеу мерзімін 20 жылға дейін ұзарту, ипотекалық кредиттер бойынша сыйақы ставкаларын одан әрі төмендету, кредиттік тәуекелдерді азайту мақсатында кредиттік бюро құру. Сонымен бірге, Ұлттық Банктің шаралары жылжымалы немесе жылжымайтын мүлікпен мәмілелерге ақы төлеу және тіркеу жүйесін жетілдіруге, Қазақстан қор биржасындағы агенттік облигациялар листингі рәсімдерін жоюға, халықты ипотекалық кредиттеу көлемінің өсуін ынталандыруға бағытталады.

Ұлттық Банк Үкіметтің тұрғын үй құрылыс жинақ ақшасы жүйесін дамыту жөніндегі жұмысына жәрдемдесетін болады.

Депозиттерді сақтанушылардың халықаралық қауымдастығының ұсынымдары ескеріле отырып, жеке тұлғалардың салымдарына міндетті ұжымдық кепілдік беру (сақтандыру) жүйесін жетілдіру жалғастырылады. Атап айтқанда, сақтандыру жарналарының дифференцияланған ставкаларын айқындау мақсатында қатысушы банктердің тәуекелдерін бағалау бойынша әдістемелер әзірленеді. Депозиттер мен кредиттер бойынша рыноктық ставкаларды төмендетуге ықпал ету мақсатында кепілдік берілетін депозиттер бойынша сыйақының ең жоғары ставкаларын төмендетуге бағытталған саясат жүргізіледі.

Таяу жылдарда сақтандыру қызметін мемлекеттік реттеу мен қадағалау жүйесі жетілдіріледі, сақтандыру рыногында адал бәсекені дамыту үшін жағдай жасау бойынша шаралар қабылданады.

Экологиялық сақтандыру және төтенше сипаттағы басқа да тәуекелдерді сақтандыру саласында бірыңғай мемлекеттік саясат айқындалады. Ауыл шаруашылығында міндетті сақтандыруды мемлекеттік қолдау жүйесі құрылатын болады. Сақтандыру қызметінің міндетті сақтандыру, өмірді сақтандыру және өзге де әлеуметтік маңызы бар сақтандыру түрлерін, қайта сақтандыру және сақтандыру рыногына шетелдік қатысуды кеңейту сияқты түрлерін дамыту жұмысы жалғастырылады. Толыққанды сақтандыру статистикасын қалыптастыру, сондай-ақ салалық мониторинг құру және өндірістік тәуекелдерді бағалау бойынша жұмыс жүргізіледі.

Бағалы қағаздар рыногын дамытудың басты міндеттерінің бірі инвестициялаудың ұжымдық нысаны арқылы халықтың жинақ ақшасын тарту тетіктерін жетілдіру болып отыр. Мемлекеттің негізгі күш-жігері инвестициялық қорларды дамытуға бағытталатын болады. Осы міндетті іске асыруға «Инвестициялық қорлар туралы» жаңа Заңды қабылдау және бағалы қағаздар портфелін басқару жөніндегі қызметті жүзеге асыратын ұйымдардың нормативтік базасын жетілдіру ықпал етеді.

Қаржы құралдарының спектрін кеңейту үшін қазақстандық акциялар мен облигациялардың инвестициялық тартымдылығын арттыру, борыштық міндеттемелер рыногын дамыту, туынды бағалы қағаздар және басқа қаржы құралдары рыногын дамыту жөніндегі іс-шаралар жүзеге асырылатын болады. Айналысқа түсетін депозиттік сертификаттар және коммерциялық қағаздар, агенттік облигациялар рыногы іске қосылатын болады.

Бағалы қағаздар рыногында инвесторлардың құқықтары мен мүдделерін қорғау жүйесін жетілдіру үшін ақпаратты ашудың халықаралық стандарттарына көшу жүзеге асырылады, лицензияланатын субъектілерді реттеу жетілдіріледі, адал бәсекелестік ынталандырылады, листинг талаптары жетілдіріледі.

Бағалы қағаздардың ұлттық рыногының техникалық инфрақұрылымын дамыту үшін трансфер-агенттер желісі дамиды, ақпарат жүйелері жетілдіріледі, операциялар тізбесі кеңейтіліп, брокерлік және дилерлік ұйымдарды капиталдандыру деңгейі жоғарылайды. Сондай-ақ орталық депозитарий, тіркеуші, төлем агенті функцияларын орындайтын ұйым құрылатын болады.

Алдағы жылдары Ұлттық Банк ЕуроАзЭҚ елдерінің орталық банктерімен бірлесіп ЕуроАзЭҚ елдерінің ортақ төлем жүйесін ұйымдастыру және қаржы рыноктарын шоғырландырудың басқа да бағыттары бойынша жұмыс жүргізуді жалғастыратын болады.

Сонымен бірге, Ұлттық Банк Бірыңғай экономикалық кеңістік (БЭК) қалыптастыру бойынша мемлекетаралық және ведомствоаралық жұмысқа белсенді ат салысуға ниеттеніп отыр.

АКС негізгі көрсеткіштерінің 2004-2006 жылдарға арналған болжамы

	2003 (баға)	2004	2005	2006
Базалық инфляция				
орташа алғанда бір жылда, %	-	4-6	3-5	3-5
Инфляция (ТБИ)				
орташа алғанда бір жылда, %	6,5	5-7	4-6	4-6
Қайта қаржыландыру ставкасы				
жылдың аяғында, %	7,0	6-6,5	6,0	5,5
Ұлттық Банктің алтынвалюта резервтерінің жиынтығы				
млн. АҚШ долл.	4852	5156	5679	6438
өзгеруі %-пен	54,5	6,3	10,1	13,4
Ақша базасы				
млрд. теңге	312	411	495	574
өзгеруі %-пен	50,0	31,6	20,3	16,1
Ақша массасы				
млрд. теңге	1026	1325	1607	1898
өзгеруі %-пен	34,2	29,1	21,3	18,1
Резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттері				
млрд. теңге	780	972	1183	1407
өзгеруі %-пен	29,4	24,6	21,7	18,9
Банктердің экономикаға кредиттері				
млрд. теңге	940	1225	1520	1844
өзгеруі %-пен	39,8	30,3	24,1	21,3
Жеке тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша сыйақының орташа алынған ставкасы, %	10,0-11,0	9,0-10,5	8,0-9,5	7,0-9,0
Заңды тұлғаларға берілген теңгедегі кредиттер бойынша сыйақының орташа алынған ставкасы, %	14,5-15,5	12,0-13,5	11,0-13,0	10,0-12,0